

REGIONALNA KONFERENCJA WARSZTATOWA

EDUKACJA OBYWATELSKA W PROJEKTACH ETWINNING I ERASMUS+

21 MARCA 2025

**ZESPÓŁ SZKOLNO - PRZEDSZKOLNY NR 12
WE WROCŁAWIU**

Regionalna konferencja warsztatowa
Od potrzeby do zmiany:
projekt społeczny jako element
edukacji obywatelskiej
Sesja plenarna

Agenda

- Obywatelskość
- Edukacja obywatelska
- Projekt społeczny i jego elementy
- Projekt społeczny w szkole
- Wyzwania w procesie realizacji projektów
- Przygotowanie młodych ludzi do realizacji własnych projektów społecznych

Młodzież w świetle badań

- **Międzynarodowe Badanie Kompetencji Obywatelskich ICCS 2022:** 86% ósmoklasistów z Polski przewiduje, że gdy będą dorośli, będą głosowali w wyborach ogólnokrajowych. Tylko 3% uczniów było zdecydowanych, że wstąpi do partii politycznej a 6%, że będzie kandydowało w wyborach do samorządu lokalnego.
- **GUS 2022:** W 2022 roku osoby w wieku 15-24 lata stanowiły 26,7% osób zaangażowanych w pracę społeczną. Najczęściej w wolontariat angażowały się osoby w wieku 45-54 lat (33,6%).

Obywatelskość i jej typy

- Czym jest obywatelskość?
- Obywatelskość aktywna i pasywna w ujęciu K.J.Kennedy'ego: konwencjonalna aktywność polityczna, działania społeczne, działania ukierunkowane na zmiany społeczne oraz aktywność przedsiębiorcza (Gierszewski 2017).
- Obywatelstwo pasywne, półaktywne i aktywne (Zalewska, Krzywosz-Rynkiewicz 2011).

Edukacja obywatelska

„Działania przygotowujące jednostkę do pełnienia roli obywatela. Tym samym jej istotą jest nabycie wiedzy i umiejętności, które są potrzebne do właściwej realizacji przywołanej roli społecznej” (Rachwał 2023, s. 79).

„W założeniach edukacji obywatelskiej leży nabywanie kompetencji kluczowych, polegające na połączeniu wiedzy, umiejętności i postaw, których kształtowanie jest niezbędne do samorealizacji jednostki, rozwoju państwa i wyrównywania nierówności społecznych” (Lubik-Reczek 2024, s. 133).

Edukacja obywatelska

- Koncepcja minimalna i maksymalna w ujęciu Terence'a H. McLaughlina
- Główny cel edukacji obywatelskiej: przygotowanie jednostki do pełnienia roli obywatela

Zadania edukacji obywatelskiej

- przekazanie wiedzy z zakresu polityki i społeczeństwa,
- zdobywanie kompetencji w myśl wzorców demokratycznych,
- budowanie akceptacji dla zasad demokracji (Depczyńska 2023).

Korzyści z edukacji obywatelskiej

- zwiększenie wiedzy dotyczącej partycypacji obywatelskiej,
- możliwość zaangażowania się w sprawy społeczne,
- stosowanie aktywnych form uczenia się (Brett i in. 2009),
- kształtowanie umiejętności i postaw prodemokratycznych (Rachwał 2023),
- kształtowanie postaw patriotycznych (Krzywosz-Rynkiewicz, Zalewska i Karakatsani 2017),
- przekonanie uczniów o własnej sprawczości, skuteczności oraz odpowiedzialności (Rabiega 2025; Nowak-Łojewska 2024).

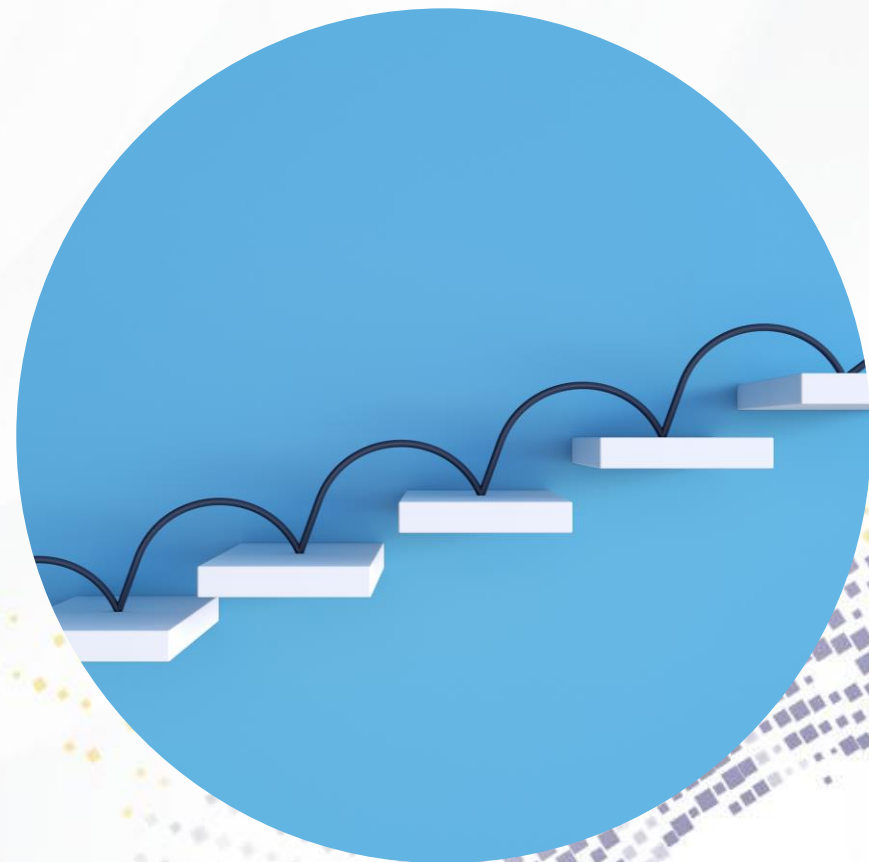
Edukacja obywatelska w szkole

- Edukacja obywatelska jako przedmiot w szkole
- Znaczenie projektu edukacyjnego
- Wyzwania dla edukacji obywatelskiej w szkole (niskie zaufanie do instytucji, jakość mediów, wycofywanie się demokracji, ograniczone środki finansowe, biurokracja)

Projekt społeczny

- Projekt, którego celem jest wprowadzenie konkretnej zmiany w otoczeniu.
- Jest to działanie zespołowe i zaplanowane.
- Etapy projektu społecznego: identyfikacja problemu, planowanie, realizacja, ewaluacja i raportowanie, upowszechnianie efektów i kontynuacja.

Diagnoza potrzeb i problemów

- Potrzeby i problemy najlepiej diagnozować w zespole
- Możliwość wykorzystania różnorodnych i aktywizujących metod i narzędzi
- Przykładowe techniki: ankiety, wywiady indywidualne, wywiady grupowe, analiza danych zastanych, spacerowe badania, ściany opinii czy dyskusje panelowe
- Istotne jest też prawidłowe wnioskowanie

Projekt społeczny w szkole

- Nauka poprzez działanie
- Zainteresowanie uczniów rozwiązywaniem konkretnych problemów lub odpowiedzią na aktualne wyzwania
- Uczniowie wspólnie diagnozują sytuację, wyznaczają cel i zadania, realizują je, a następnie przeprowadzają ewaluację
- Może przyjmować różne formy i dotyczyć wielu dziedzin oraz być realizowany w różnej skali z wykorzystaniem różnorodnych zasobów

Mural – ściana, która łączy

- Uczniowie Gimnazjum im. ks. Zdzisława Peszkowskiego w Krążkowach stworzyli własny projekt, następnie zdjęcia, przygotowali szablon i przenieśli go na ścianę, a następnie pomalowali spray'em.
- Projekt dofinansowany w formie Mikrodotacji przyznawanych przez Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP z Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

GŁ_/(L)odówka

- Projekt realizowany przez Samorząd Uczniowski SP 162 w Łodzi.
- Celem jest niemarnowanie żywności i dzielenie się nią z innymi osobami.
- Lodówka znajduje się na parterze szkoły przy automacie ze słodyczami i napojami.

Strefa relaksu

- Projekt bardzo popularny w wielu szkołach. Zrealizowany m.in. przez uczniów SP nr 19 im. Mieszka I w Białymstoku w ramach Szkolnego Budżetu Partycypacyjnego.
- Uczniowie powinni partycypować w organizacji przestrzeni.
- Inne formy realizacji: m.in. projekt „Jestem uczniem i potrafię zmienić swoją klasę”.

Poklikani

- Projekt, który uczniowie przygotowali w ramach olimpiady „Zwolnieni z Teorii” - warsztaty z programowania (podstawy robotyki i informatyki).
- Projekt doczekał się kilku edycji, w 2020 roku jego twórcy otrzymali grant ze środków Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na pomoc doraźną w ramach Priorytetu 5. PROO.

Inne pomysły na projekty społeczne

- Szkolny ogród
- Peer Support – wsparcie rówieśnicze
- Gra miejska z okazji święta miasta/narodowego/dnia patrona
- Kapsuła czasu
- Dzień Regionów
- Dzień Talentów
- Szkolna stacja pogodowa
- Sztuczna inteligencja w szkole
- Hackaton dla dobra

Wyzwania podczas realizacji projektów

- Wymagają zaangażowania nauczycieli i uczniów
- Realizatorzy mogą zderzyć się z przeszkodami biurokratycznymi oraz finansowymi
- Niedostateczne narzędzia, wiedza, motywacja, aby zrealizować projekt
- Pozorność partycypacji

Czego potrzebujemy?

- Świadomości społecznej nauczycieli
- Tworzenia autentycznych okazji do realizacji projektów
- Wzmocnienia kultury organizacyjnej: otwartości nauczycieli i dyrekcji szkół na pomysły uczniów
- Umiejętności wsłuchiwanie się w problemy i potrzeby – uczniów i społeczności lokalnej
- Nawiązywania współpracy z otoczeniem zewnętrznym szkoły – rodzicami, organizacjami pozarządowymi
- Chęci do udzielenia wsparcia w sytuacjach problemowych
- Możliwości zapewnienia odpowiednich narzędzi do realizacji projektów

Podsumowanie

- Wzmacnianie postaw obywatelskich i patriotycznych jest obowiązkiem wszystkich nauczycieli w szkole.
- Warto zacząć od demokratyzacji szkoły.
- Projekt społeczny może być działaniem edukacyjnym.
- Może zachęcić również do nauki obywatelskiej (*citizen science*) – włączania w proces badawczy osób, które nie zajmują się badaniami naukowymi zawodowo.

Dziękujemy za uwagę

Krajowe Biuro eTwinning
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Al. Jerozolimskie 142 A
02-305 Warszawa
Tel.: +48 22 46 31 4

etwinning@frse.org.pl

[eTwinning Polska](#)

[eTwinning Polska](#)

[eTwinning Polska](#)

[@eTwinningPolska](#)

